

Volgens Europese regelgeving moet vanaf augustus 2005 al het voer in de biologische melkveehouderij van biologische oorsprong zijn. Biologische veehouders zullen kritisch moeten nadenken over aanpassing van hun bedrijfsvoering om minder afhankelijk te zijn van duurder wordend krachtvoer. Niet op tijd inspelen op de eis van 100% biologisch voeren kost zeker geld!

Mogelijkheden om deze extra kosten op te vangen liggen vooral in verbeteren van de teelt en benutting van eiwit. Praktijkcentrum Aver Heino onderzoekt daarom momenteel de mogelijkheden om de eiwitvoorziening van melkvee te optimaliseren (zie kader).

100% biologisch voeren vraagt meer aandacht voor eiwitbenutting

Douwe ter Veer en Marleen Plomp

Vooraf eiwitrijke brok duurder

Europese wetgeving eist dat vanaf 24 augustus 2005 alle voeders in de biologische melkveehouderij, zowel ruwvoer als krachtvoer, ook daadwerkelijk van biologische oorsprong zijn. Nu mag een deel van het krachtvoer nog gangbaar zijn. In de praktijk bestaat dit deel voornamelijk uit eiwitrijke grondstoffen wegens schaarste en hogere prijzen van vooral de eiwitrijke biologische grondstoffen. Door gebruik van duurder biologische grondstoffen zal eiwitarm krachtvoer (90 DVE) naar verwachting ongeveer € 4,- per 100 kg in prijs stijgen en eiwitrijk krachtvoer (180 DVE) ongeveer € 8,- per 100kg,

Onderzoek voor oplossingen

Praktijkonderzoek heeft vorig jaar een plan opgezet om in te kunnen spelen op de nieuwe regelgeving. Als eerste is in een workshop met mengvoerleveranciers, veehouders uit het project Bioveem, adviseurs en onderzoekers gekeken naar knelpunten die kunnen ontstaan in de biologische melkveehouderij. Mogelijke oplossingsrichtingen zijn benoemd en vervolgens economisch doorgerekend voor verschillende bedrijfstypen. De uitkomsten zijn gebruikt bij de opzet van een voederproef op Aver Heino.

Maatregelen afhankelijk van bedrijfstype

De mogelijkheden om de kostprijsverhoging door duurder krachtvoer op te vangen zijn sterk afhankelijk van bedrijfsomstandigheden. Dit kwam tijdens de workshop nadrukkelijk aan

de orde. Daarom zijn drie verschillende bedrijfstypen doorgerekend; een extensief bedrijf dat alleen gras kan verbouwen en een intensief en extensief bedrijf op zandgrond of lichte klei waar meerdere gewassen geteeld kunnen worden. Voor alle bedrijven geldt dat een hoge kwaliteit en opbrengst van eigen ruwvoer nog belangrijker zijn wanneer het krachtvoer duurder wordt. Er moet zoveel mogelijk eiwit op het eigen bedrijf worden geproduceerd. Grasklaver blijft hierbij qua opbrengst en kwaliteit het belangrijkste.

Extensief bedrijf op veengrond

Het extensieve bedrijf op veengrond (± 7.000 kg melk/ha) kan alleen gras verbouwen. In het bouwplan heeft dit bedrijf dus weinig sturingsmogelijkheden. Daarom is het belangrijk om het hoge eiwitgehalte in gras in met name de nazomer en herfst optimaal te benutten door bijvoeding en goede voederwinning. Tijdens de weideperiode kan volstaan worden met eiwitarme brok. Bij een ruwvoeroverschot is het financieel aantrekkelijk een deel van het gras tot grasbrok te laten verwerken en hiermee krachtvoer te vervangen. Verder is het een optie om eiwitarme beheerskuil te voeren naast het zeer eiwitrijke najaarsgras.

Intensief bedrijf op zandgrond

Intensieve bedrijven op zandgrond of lichte klei (± 10.000 kg melk/ha) hebben meestal geen ruwvoeroverschot. Deze bedrijven moeten er naar streven om zoveel mogelijk voer eiwit zelf

te telen. Hierbij moet het areaal snijmaïs kritisch worden bekeken. Het kan aantrekkelijk zijn om een deel van het areaal snijmaïs te vervangen door grasklaver of graserwten. Intensieve bedrijven hebben als voordeel dat ze heel gericht, afhankelijk van de kwaliteit van het aanwezige ruwvoer, voer aan kunnen kopen.

Extensief bedrijf op zandgrond

Het extensieve bedrijf op zandgrond of lichte klei ($\pm$ 7.250 kg melk/ha) kan meerdere gewassen telen. Vaak is er op zulke bedrijven een ruwvoeroverschot. Uit de berekeningen blijkt dat het financieel aantrekkelijk is dit ruwvoeroverschot weg te werken door de krachtvoergift te verlagen en meer koeien te melken. Dit vergt echter meer stalruimte en meer arbeid, wat niet altijd reële mogelijkheden zijn. Graan telen als krachtvoer kan voor deze bedrijven financieel aantrekkelijk zijn. Goede technische resultaten zijn hiervoor echter een voorwaarde. De graanopbrengst moet minimaal zo'n 5 ton per hectare zijn.

Graan biedt perspectief

Telen en voeren van graan werd tijdens de workshop veel genoemd als mogelijkheid om aankoop van krachtvoer te beperken. Biologische melkveehouders hebben de laatste jaren meer belangstelling voor graan. In de economische berekeningen valt graanteelt voor de extensievere bedrijven gunstig uit. Naast een voldoende opbrengst spelen ook andere aspecten een rol waarover nagedacht moet worden; het soort graan en de plaats in bouwplan, de manier van oogsten en opslag en de plaats in het rantsoen. Wat betreft voederwaarde is graan een product met relatief weinig eiwit en veel energie. Wanneer graan fijn geplet of gemalen wordt levert het veel snel afbreekbare koolhydraten. Bij grote hoeveelheden graan in het rantsoen kan daardoor pensverzuring ontstaan. Al met al voldoende reden om de mogelijkheden van graan in het rantsoen nader te onderzoeken in een voederproef.

In een voederproef op Aver Heino onderzoeken we momenteel of de koeien met een rantsoen met extra pensafbreekbare koolhydraten uit graan (triticale) het onbestendige eiwit uit grasklaver beter kunnen benutten. De gedachte is dat de koeien zo meer microbiële eiwit kunnen vormen in de pens waardoor er minder DVE in het rantsoen nodig is. Naast besparen op aankoop van krachtvoer zou graan op deze manier ook kunnen bijdragen aan een betere benutting van eiwit door de koe.

Op en onder de DVE-norm

In de proef worden vier behandelingen met elkaar vergeleken. Hierbij wordt op of onder de DVE-norm gevoerd en er wordt wel of geen krachtvoer vervangen door triticale. De behandelingen zijn als volgt.

1. DVE-voorziening 100% van de norm, krachtvoer met 100 DVE
2. DVE-voorziening 90% van de norm, krachtvoer met 80 DVE
3. als behandeling 1 waarbij 2 kg krachtvoer vervangen wordt door 2 kg gemalen triticale
4. als behandeling 2 waarbij 2 kg krachtvoer vervangen wordt door 2 kg gemalen triticale

Het basisrantsoen bestaat uit grasklaverkuil en 2 kg ds snijmaïs. Effecten op voeropname, melkproductie en melksamenstelling zijn de belangrijkste aandachtspunten in dit onderzoek. De resultaten zullen ook economisch worden doorgerekend.

